

SHRIRAM SEEDS!
PRIVATE LIMITED

ਸ਼੍ਰੀਰਾਮ ਸੀਡਜ਼ ਪ੍ਰਾ. ਲਿ.

272, ਨਿਊ ਧਾਨ ਮੰਡੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਗੰਗਾਨਗਰ - 335001 (ਰਾਜ.)

ਕਣਕ ਦੀ ਫਸਲ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੁਝਾਅ

SHRIRAM SEEDS!
PRIVATE LIMITED

ਕਿਸਮਾਂ

- ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਬੀਜ: RAJ-1482, RAJ-3077, RAJ-3765, RAJ-4037,
PBW-826, HD-2851, HD-2967, HD-3086, HD-3386
DBW-187, DBW-222, DBW-303, DBW-327, DBW-372,
WH-711, WH-1270, WH-1402, C-306
- ਰਿਸਰਚ ਬੀਜ: ਗੰਗਾ ਗੋਲਡ, ਅੰਨਪੁਰਨਾ (SRW-308), ਵਸੁਧਾ (SRW-1555)

SHRIRAM SEEDS
PRIVATE LIMITED

ਬਿਜਾਈ ਦਾ ਸਮਾਂ

ਸਿੰਜਾਈ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਬਿਜਾਈ 25 ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ 15 ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੇਰ ਨਾਲ ਬਿਜਾਈ ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਤੀਜੇ ਹਫ਼ਤੇ ਤੱਕ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਣਕ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਬਿਜਾਈ ਲਈ ਔਸਤਨ 22 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ ਤਾਪਮਾਨ ਅਨੁਕੂਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

SHRIRAM SEEDS!
PRIVATE LIMITED

ਬੀਜ ਦਰ

ਬੀਜ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਬਿਜਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਛੋਟੇ ਬੀਜਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਲਈ, ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ 40 ਕਿਲੋ ਬੀਜ ਵਰਤੋ, ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਬੀਜਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਲਈ, ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ 50 ਕਿਲੋ ਬੀਜ ਵਰਤੋ। ਛੁਟਾਈ ਵਾਲੀ ਬਿਜਾਈ ਲਈ, ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ 50 ਕਿਲੋ ਬੀਜ ਵਰਤੋ, ਅਤੇ ਦੇਰ ਨਾਲ ਬਿਜਾਈ ਲਈ, ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ 60 ਕਿਲੋ ਬੀਜ ਵਰਤੋ।

SHRIRAM SEEDS
PRIVATE LIMITED

ਬਿਜਾਈ ਦਾ ਤਰੀਕਾ

ਬੀਜ ਅਤੇ ਖਾਦ ਨੂੰ ਡਰਿੱਲ ਨਾਲ ਪਾਓ। ਲਾਈਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ 20 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ ਰੱਖੋ।

ਦੇਰ ਨਾਲ ਬਿਜਾਈ ਲਈ, ਲਾਈਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ 18 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ ਰੱਖੋ।

ਚੌਲ-ਕਣਕ ਦੇ ਫਸਲੀ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ, ਕਣਕ ਨੂੰ ਜ਼ੀਰੋ-ਟਿਲ ਡਰਿੱਲ ਮਸ਼ੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਪੈਡੋਕ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬੀਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕੰਬਾਈਨ ਨਾਲ ਕਟਾਈ ਕੀਤੇ ਚੌਲਾਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈਪੀ ਸੀਡਰ ਨਾਲ ਵੀ ਬਿਜਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

SHRIRAM SEEDS
PRIVATE LIMITED

ਸਿੰਚਾਈ ਪ੍ਰਬੰਧਨ

ਪਹਿਲੀ ਸਿੰਚਾਈ	20-25 ਦਿਨ
ਦੂਜੀ ਸਿੰਚਾਈ	40-45 ਦਿਨ
ਤੀਜੀ ਸਿੰਚਾਈ	60-65 ਦਿਨ
ਚੌਥੀ ਸਿੰਚਾਈ	80-85 ਦਿਨ
ਪੰਜਵੀਂ ਸਿੰਚਾਈ	95-100 ਦਿਨ
ਛੇਵੀਂ ਸਿੰਚਾਈ (ਜੇਕਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ)	110-115 ਦਿਨ

ਨੋਟ: ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੋ ਕਿ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪਾਣੀ ਉਪਜ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਮੌਸਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਫਸਲ ਦੀ ਸਿੰਚਾਈ ਕਰੋ।

SHRIRAM SEEDS
PRIVATE LIMITED

ਨਦੀਨਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ

ਕਣਕ ਵਿੱਚ ਸ਼ੰਕਾਰੀ ਪੱਤਿਆਂ ਵਾਲੇ ਨਦੀਨਾਂ (ਗੁੱਲੀ ਡੰਡਾ, ਜੰਗਲੀ ਜਵੀ ਆਦਿ) ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਬਿਜਾਈ ਤੋਂ 35-45 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ 200 ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਕੇ 500 ਗ੍ਰਾਮ ਆਈਸੋਪ੍ਰੋਟਿਊਰੋਨ 75% ਆਈਕਿਊਪੀ (ਏਰੀਲੋਨ, ਕੈਲਟਨ, ਟੋਰਸ) ਜਾਂ 160 ਗ੍ਰਾਮ ਕਲੋਡੀਨੋਫੋਪ (ਟੋਪਿਕ/ਪਾਈਟ) 15% ਆਈਕਿਊਪੀ ਦਾ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰੋ। ਬਥੂਆ, ਕੰਡਈ, ਪਿਆਜ਼ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਪਾਲਕ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਚੌੜੇ ਪੱਤਿਆਂ ਵਾਲੇ ਨਦੀਨਾਂ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਬਿਜਾਈ ਤੋਂ 30-35 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਮੈਟਸਲਫਿਊਰੋਨ (ਆਲਗਿਪ) 8 ਗ੍ਰਾਮ ਸਪਰੇਅ ਕਰੋ।

ਕਣਕ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇ ਜੂਲੇ ਨਦੀਨਾਂ (ਚੌੜੇ ਅਤੇ ਤੰਗ ਪੱਤਿਆਂ ਵਾਲੇ) ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਬਿਜਾਈ ਤੋਂ 35-45 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ 200 ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ 16 ਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਟੋਟਲ (ਸਲਫੋਸਲਫਿਊਰੋਨ + ਮੈਟਸਲਫਿਊਰੋਨ) ਜਾਂ 160 ਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਵੇਸਟਾ (ਕਲੋਡੀਨੋਫੋਪ ਪ੍ਰੋਪੀਲਪ੍ਰੋਜ਼ਿਲ + ਮੈਟਸਲਫਿਊਰੋਨ ਮਿਥਾਈਲ) ਦਾ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰੋ। ਨਦੀਨਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਛਿੜਕਾਅ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਫਲੈਟ ਫੈਨ ਨੋਜ਼ਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਰਘਮ ਜਾਂ ਮੱਕੀ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਨਾ ਕਰੋ ਜਿੱਥੇ ਟੋਟਲ ਨਦੀਨਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਛਿੜਕਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

SHRIRAM SEEDS
PRIVATE LIMITED

ਕਣਕ ਦੀ ਫ਼ਸਲ - ਕੀਟ ਕੰਟਰੋਲ

ਕ੍ਰਮ ਸੰਖਿਆ	ਕੀੜੇ ਦਾ ਨਾਮ	ਲੱਛਣ	ਕੰਟਰੋਲ ਉਪਾਅ
1	ਸਿਊਂਕ (Termite)	ਜੜ੍ਹਾਂ ਕੱਟਣ ਨਾਲ ਪੌਦੇ ਸੁੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਪੌਦੇ ਪੀਲੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਡਿੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।	ਬਿਜਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਕਲੋਰਪਾਈਰੀਫੋਸ 20% ਈਸੀ 2.5 ਲੀਟਰ/ਹੈਕਟੇਅਰ ਨੂੰ 500 ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਕੇ ਮਿੱਟੀ 'ਤੇ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰੋ ਜਾਂ 2.5 ਮਿਲੀਲੀਟਰ/ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਦਾ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰੋ।
2	ਚੇਪਾ/ਹਾਈਡਾਈਡ (Aphid)	ਹਰੇ ਕੀੜੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਰਸ ਚੂਸਦੇ ਹਨ; ਪੱਤੇ ਮੁੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਲੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।	ਇਮੀਡਾਕਲੋਪ੍ਰਿਡ 17.8% SL 1 ਮਿ.ਲੀ./3 ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਜਾਂ ਥਾਇਆਮੇਥੋਕਸਮ 25% WG 0.4 ਗ੍ਰਾਮ/ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ
3	ਫਲੀ ਖਾਣ ਵਾਲਾ ਕੀੜਾ (Armyworm / Cutworm)	ਪੱਤੇ ਅਤੇ ਕੰਨ ਕੱਟਦਾ ਹੈ; ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਝੁਲਸ ਰੋਗ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।	ਸਪਾਈਨੋਸੈਡ 45% ਐਸਸੀ 0.3 ਮਿ.ਲੀ./ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਜਾਂ ਕੁਇਨਲਫੋਸ 25% ਈਸੀ 2 ਮਿ.ਲੀ./ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ
4	ਥ੍ਰਿਪਸ (Thrips)	ਪੱਤੇ ਸੁੰਗੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਪੌਦੇ ਦਾ ਵਾਧਾ ਰੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।	ਡਾਈਮੈਥੋਏਟ 30% ਈਸੀ 2 ਮਿ.ਲੀ./ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ
5	ਤਣੇ ਦਾ ਛੇਦਕ/ਸੂਟ ਦਾ ਛੇਦਕ	ਤਣੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੁਰੰਗਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਪੌਦੇ ਨੂੰ ਸੁਕਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।	ਸਾਈਪਰਮੇਥਰਿਨ 25% ਈਸੀ 1 ਮਿ.ਲੀ./ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ

ਵਾਧੂ ਸੁਝਾਅ:-

- ਦੁਪਹਿਰ ਜਾਂ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰੋ।
- ਇੱਕੋ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰੋ; ਕੀਟਾਂ ਦੀ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।
- ਕੀਟਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣ 'ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

SHRIRAM SEEDS
PRIVATE LIMITED

ਖਾਦ ਅਤੇ ਖਾਦ ਪ੍ਰਬੰਧਨ (ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ)

ਕ੍ਰਮ ਸੰਖਿਆ	ਖਾਦ ਦਾ ਨਾਮ	ਮਾਤਰਾ (ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ/ਟਨ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ)	ਪ੍ਰਯੋਗ ਸਮਾਂ	ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਵਿਧੀ
1	ਡੀ.ਏ.ਪੀ. (Diammonium Phosphate)	50 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ/ਏਕੜ	ਬਿਜਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ	ਆਖਰੀ ਵਾਹੀ ਦੌਰਾਨ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਓ ਜਾਂ ਬਿਜਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬੀਜ ਡਰਿੱਲ ਰਾਹੀਂ ਪਾਓ।
2	ਯੂਰੀਆ (Urea)	100 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ/ਏਕੜ	ਅੱਧੀ ਪਹਿਲੀ ਸਿੰਚਾਈ 'ਤੇ ਅਤੇ ਅੱਧੀ ਦੂਜੀ ਸਿੰਚਾਈ 'ਤੇ	ਮਿੱਟੀ ਜਾਂ ਟੋਪ-ਡਰੈਸ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਮਿਲਾਓ।
3	MOP (Muriate of Potash)	20 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ/ਏਕੜ	ਬਿਜਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ	ਇਸਨੂੰ ਡੀਏਪੀ ਨਾਲ ਮਿਲਾਓ ਅਤੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਓ।
4	ਸੜੀ ਹੋਈ ਗੋਬਰ ਦੀ ਖਾਦ (FYM)	4-5 ਟਨ/ਏਕੜ	ਬਿਜਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ	ਜ਼ਮੀਨ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਲਾਓ।

SHRIRAM SEEDS
PRIVATE LIMITED

ਕਣਕ ਦੀ ਫ਼ਸਲ - ਬਿਮਾਰੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਸਾਰਣੀ

ਕ੍ਰਮ ਸੰਖਿਆ	ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਮੁੱਖ ਲੱਛਣ	ਕੰਟਰੋਲ ਉਪਾਅ
1	ਪੱਤਿਆਂ ਦਾ ਝੁਲਸ ਰੋਗ (Leaf Blight)	ਪੱਤਿਆਂ 'ਤੇ ਭੂਰੇ ਜਾਂ ਗੂੜ੍ਹੇ ਧੱਬੇ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੱਤੇ ਸੁੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।	ਮੈਨਕੋਜ਼ੇਬ 75% ਡਬਲਯੂਪੀ @ 2.5 ਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ (10-12 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰਾਲ 'ਤੇ ਦੋ ਵਾਰ) ਦਾ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰੋ।
2	ਜੰਗਾਲ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ (Rust - ਪੀਲਾ, ਕਾਲਾ, ਭੂਰਾ)	ਪੱਤਿਆਂ 'ਤੇ ਪੀਲੇ ਜਾਂ ਕਾਲੇ ਧੱਬੇ ਅਤੇ ਲਾਈਨਾਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।	ਪ੍ਰੋਪੀਕੋਨਾਜ਼ੋਲ 25% ਈਸੀ 1 ਮਿਲੀਲੀਟਰ/ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਜਾਂ ਟੈਬੂਕੋਨਾਜ਼ੋਲ 1 ਮਿਲੀਲੀਟਰ/ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਦਾ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰੋ।
3	ਕਰਨਾਲ ਬੰਤ (Karnal Bunt)	ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਣੇ ਕਾਲੇ ਅਤੇ ਬਦਬੂਦਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।	ਬਿਜਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੀਜਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਬੋਥਾਜ਼ਿਮ 2.5 ਗ੍ਰਾਮ/ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਨਾਲ ਸੋਧੋ; ਬਿਮਾਰੀ-ਰੋਧਕ ਕਿਸਮਾਂ ਲਗਾਓ।
4	ਪੋਢੇਰੀ ਮਿੱਡੇਵ (Powdery Mildew)	ਪੱਤਿਆਂ 'ਤੇ ਚਿੱਟੀ ਪਾਊਡਰ ਵਰਗੀ ਪਰਤ; ਦਾਣੇ ਛੋਟੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।	ਸਲਫਰ 80% WP @ 2 ਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਕੇ ਸਪਰੇਅ ਕਰੋ।
5	ਫੁਟ ਰੂਟ /ਜੜ ਗੈਲਨ (Root Rot)	ਪੌਦੇ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਮੁਰਝਾਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸੁੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।	ਟ੍ਰਾਈਕੋਡਰਮਾ ਵੀਰੀਡੀ 5 ਗ੍ਰਾਮ/ਕਿਲੋ ਬੀਜ ਨਾਲ ਬੀਜ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰੋ ਜਾਂ ਮੈਨਕੋਜ਼ੇਬ 2.5 ਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਰੇਅ ਕਰੋ।

ਵਾਧੂ ਸੁਝਾਅ:-

1. ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਰਹਿਤ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।
2. ਬਿਜਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੀਜਾਂ ਦਾ ਉਪਚਾਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰੋ।
3. ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਜਲ ਨਿਕਾਸੀ ਜ਼ਰੂਰ ਰੱਖੋ - ਪਾਣੀ ਭਰਨ ਨਾਲ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਫੈਲਾਅ ਵਧਦਾ ਹੈ।
4. ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਸਪਰੇਅ ਕਰੋ।
5. ਇੱਕੋ ਦਵਾਈ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਨਾ ਵਰਤੋ - ਦਵਾਈ ਬਦਲਦੇ ਰਹੋ।

SHRIRAM SEEDS
PRIVATE LIMITED

ਵਾਢੀ

ਜਦੋਂ ਸਿੱਟੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੱਕ ਜਾਣ ਅਤੇ ਦਾਣੇ ਸਖ਼ਤ ਹੋਣ ਤਾਂ ਫ਼ਸਲ ਦੀ ਕਟਾਈ ਕਰੋ।
ਕੰਬਾਈਨ ਹਾਰਵੈਸਟਰ ਨਾਲ ਕਟਾਈ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਲਾਗਤ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਬੱਚਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

SHRIRAM SEEDS
PRIVATE LIMITED

ਟਿੱਪਣੀ

ਇਸ ਪਰਚੇ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਫਸਲ ਉਤਪਾਦਨ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਗਿਆਨ ਕੇਂਦਰਾਂ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮਾਹਿਰਾਂ, ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਫਸਲ ਜਾਂ ਕਿਸਮ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਸਿਰਫ਼ ਬੀਜ 'ਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਮਿੱਟੀ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ, ਖਾਦਾਂ, ਸਿੰਚਾਈ, ਮੌਸਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਜਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖੇਤੀ ਸੰਬੰਧੀ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

